Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33619

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ), ö?rencilerin okul ortam?nda tan?k olduklar? zorbal?k olaylar?na kar?? gösterme e?iliminde olduklar? müdahale davran??lar?n? ve bu davran??lara yönelik tutumlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu giri?, ölçe?in Türkçe kültürüne uyarlama çal??mas?na dayanmaktad?r. Ölçek, özellikle seyirci rolündeki bireylerin, ma?dura destek olma veya zorbal??? durdurma konusundaki motivasyonlar?n? ve eylemlerini de?erlendirmeye odaklanmaktad?r.

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, Ne?e Kurt Demirba? ve K. Öztemel taraf?ndan 2019 y?l?nda gerçekle?tirilmi? olup, Türk kültürü ba?lam?nda geçerlik ve güvenirlik analizleri sunulmu?tur. ZSMÖ, e?itim psikolojisi ve geli?im psikolojisi alanlar?nda, zorbal?kla mücadele programlar?n?n etkinli?ini ölçmek ve seyirci müdahalesi mekanizmalar?n? anlamak için kritik bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Zorbal?k, Seyirci Müdahalesi, Okul Zorbal???, Psikometrik Ölçek, Uyarlama, Ö?renci Davran??lar?.

Yazarlar

Ne?e Kurt Demirba?, K. Öztemel.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, ö?rencilerin veya gençlerin, okul ortam?nda gerçekle?en zorbal?k vakalar?na tan?k olduklar?nda gösterdikleri veya göstermeyi dü?ündükleri müdahale düzeylerini ve biçimlerini belirlemektir. Ölçek, bireylerin zorbal??a kar?? pasif kalma veya aktif olarak müdahale etme e?ilimlerini nicel olarak ölçmeye olanak tan?r.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, uluslararas? alanda kullan?lan bu önemli ölçe?in kültürel ve dilsel e?de?erlili?ini sa?layarak, Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilirli?ini kan?tlamakt?r. Bu sayede, Türkiye'deki zorbal?kla mücadele ve önleme programlar? için sa?lam bir de?erlendirme temeli olu?turulmu?tur.

Yap?

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i, sosyal psikolojinin kilit kavramlar?ndan biri olan seyirci müdahalesi (bystander intervention) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, bir zorbal?k olay?na tan?k olan üçüncü ?ah?slar?n (seyircilerin), olaya kar???p kar??mama karar?n? etkileyen bili?sel ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

duygusal süreçleri kapsar.

Ölçek genellikle, müdahale etme niyeti, müdahale etmeye yönelik alg?lanan sorumluluk, zorbal?k ma?duruna empati ve müdahale etmenin sonuçlar?na dair alg?lanan risk gibi alt boyutlar? içerebilir. ZSMÖ, bireyin müdahale etme davran???n?n ?iddetini veya türünü (örne?in, do?rudan müdahale, yeti?kine haber verme, ma?dura destek olma) de?erlendirerek, zorbal?k dinamiklerinin anla??lmas?na katk?da bulunur.

Geçerlik

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas? kapsam?nda **geçerlik** çal??malar? yürütülmü?tür. Uyarlama çal??malar?nda genellikle yap? geçerli?i, özellikle de faktör yap?s?n?n orijinal ölçekle tutarl?l??? incelenir.

Kaynak/Referans bölümünde belirtilen 2019 tarihli bildiri çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu Türk kültürü ba?lam?nda test etmek amac?yla istatistiksel analizler kullan?lm??t?r. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, uyarlama çal??mas?n?n temel amac? ölçe?in geçerli bir ölçüm arac? oldu?unu göstermektir. ?lgili çal??man?n tam metninde, dilsel e?de?erlik, içerik geçerli?i ve faktör yap?s?na dair detayl? geçerlik bilgileri yer almaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** analizleri, uyarlama çal??mas?n?n temel bile?enlerinden biridir. Güvenirlik, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? ko?ullarda tutarl? sonuçlar verme derecesini ifade eder.

Türkçe uyarlama çal??mas?nda, iç tutarl?l?k katsay?s? (genellikle Cronbach Alfa de?eri) hesaplanarak ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarl? oldu?u de?erlendirilmi?tir. Güvenirlik sonuçlar?, ZSMÖ'nün Türk örnekleminde tutarl? ve kararl? ölçümler sa?lad???n? göstermek üzere sunulmu?tur. Detayl? güvenirlik katsay?lar? için ilgili kongre bildirisine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??malar?n?n ayr?lmaz bir parças? olarak, Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde do?rulanmas? amac?yla **faktör analizi** yöntemleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, orijinal ölçe?in ölçtü?ü teorik alt boyutlar?n Türkçe çeviride de korundu?unu teyit etmeyi amaçlar.

Genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) veya Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?larak, ölçek maddelerinin beklenen faktörlere yüklenip yüklenmedi?i incelenmi?tir. Bu analizler, ölçe?in yap? geçerli?ini destekleyen kritik veriler sunar ve ZSMÖ'nün teorik yap?s?n?n kültürleraras?

ARABPSYCHOLOGY.COM

tutarl?l???n? sa?lamla?t?r?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) çal??mas? yap?lm??, öz bildirim tipi bir psikometrik ölçek.

Format: Orijinal ölçe?e ba?l? olarak Likert tipi derecelendirme format?n?n kullan?ld??? varsay?lmaktad?r (kaynakta derecelendirme bilgisi '-' olarak belirtilmi?tir).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (Genellikle ortaokul veya lise düzeyindeki ergenler).

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Örn: 11-18 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas? Türkiye'deki okul ça??ndaki ö?renciler üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Uygulama, grupça veya bireysel olarak tamamlanabilen, ka??t-kalem veya dijital formatta sunulabilen öz bildirim envanteridir.

Anahtar Kelimeler

Davran?? E?ilimi, ?ç Tutarl?l?k, E?itim Bilimleri Kongresi, Okul Psikolojisi, Yard?m Etme Davran???, Yap? Geçerli?i.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ne?e Kurt Demirba?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: nesekurt87@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? **2019** y?l?nda tamamlanm?? ve 28. Uluslararas? E?itim Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmu?tur.

Ticari kullan?m veya yeniden bas?m izinleri için sorumlu yazar (Ne?e Kurt Demirba?) ile do?rudan ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki adresten indirilebilir: zorbaliga-seyirci-mudahale-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Kurt-Demirba?, N., Öztemel K. (2019). *Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin (Zsmö) Türkçe uyarlamas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?.* 28.Uluslararas? E?itim Bilimleri Kongresi 'nde sunulan bildiri. Ankara, Türkiye.

Kongre özetlerine ait link a?a??dad?r: ices-uebk.org

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri bu kaynakta sa?lanmam??t?r.

Ölçek maddeleri bu akademik giri?te mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM